

[Time: 2.30 Hours]

[Marks:60]

Please check whether you have got the right question paper.

N.B: Both the sections are compulsory.

- Q.1
- A) Answer in detail (any 3) (3x12 marks)** 36
- 1) What do you understand by neural plasticity? Explain the importance of windows of opportunities in early years. 12
 - 2) How will you involve families in early intervention of children with disciplinary assessments in early education of children with disabilities? Explain the need of interdisciplinary assessments in early education of children with disabilities. 12
 - 3) Discuss any two practices for inclusive ECE programs from those given below - 12
 - Friendships with typical children
 - Adaptations of physical environment
 - Parent partnerships
 - 4) Early identification without early intervention is futile. Justify this statement how will you set up an early intervention center for a disability of your specialization? 12
 - 5) What are the challenges of early intervention in India? Suggest ways to address them 12
- B) Answer in short (any 4) (4x6 marks)** 24
- 6) Explain any two facts about early childhood learning and development 6
 - 7) Draw a sketch of the developmental systems model 6
 - 8) Explain the importance of Universal Designs of Learning (UDL). 6
 - 9) Explain the parameters of effective early intervention programs 6
 - 10) Define early intervention. Explain the factors affecting outcomes of early intervention 6
 - 11) How will the knowledge of early intervention empower you to become better teacher? 6

[३ घंटे]

[कुल अंक:८०]

Please check whether you have got the right question paper.

N.B: 1. दोनों खण्ड अनिवार्य हैं।

- अ) निम्नलिखित में से किन्ही तीन प्रश्नों के विस्तृत उत्तर लिखो। (३x१२अंक) ३६
- Q.1 स्नायु सुनम्यता (न्यूरल प्लैस्टिसिटी) से आप क्या समझते हैं? प्रारम्भिक वर्षों में “विन्डोज ऑफ ऑपोरचुनिटीज” के महत्व को समझाइए। १२
- Q.2 दिव्यांग बालको के शीघ्र हस्तक्षेप में आप परिवार को कैसे सम्मिलित करेंगे? दिव्यांगजन बालको के आरम्भिक शिक्ष में बहुविशेषज्ञ आँकलन के महत्व की व्याख्या कीजिए। १२
- Q.3 निम्नलिखित में से समावेशित ई.सी.ई. कार्यक्रम हेतु किन्ही दो अभ्यासों पर चर्चा कीजिए। १२
- सक्षम बालको के साथ मित्रता
 - भौतिक वातावरणीय अनुकूलन
 - अभिवावको की भागीदारी
- Q.4 “शीघ्र पहचान शीघ्र हस्तक्षेप के बिना व्यर्थ है”, वाक्य पर तर्क दीजिए अपनी विशेषज्ञता के आधार पर आप दिव्यांगजनो हेतु शीघ्र हस्तक्षेप केन्द्र कैसे स्थापित करेंगे? १२
- Q.5 भारत में शीघ्र हस्तक्षेप की क्या-क्या चुनौतियां हैं? उन्हें सम्बोधित करने के मार्ग पर सुझाव दीजिए। १२
- ब) निम्नलिखित में से किन्ही 4 प्रश्नों के संक्षिप्त उत्तर दीजिए।(४x६ अंक) २४
- Q.6 आरम्भिक बाल्यावस्था अधिगम एवं विकास के किन्ही २ तथ्यों की व्याख्या कीजिए। ६
- Q.7 विकासात्मक पद्धति प्रारूप का रेखाचित्र तैयार कीजिए। ६
- Q.8 सार्वभौमिक अधिगम प्रारूप (यू.डी.एल.) के महत्व की व्याख्या कीजिए। ६
- Q.9 प्रभावी शीघ्र हस्तक्षेप कार्यक्रम के मापदण्डों की व्याख्या कीजिए। ६
- Q.10 शीघ्र हस्तक्षेप को परिभाषित कीजिए। शीघ्र हस्तक्षेप के परिणामों को प्रभावित करने वाले कारकों की व्याख्या कीजिए। ६
- Q.11 शीघ्र हस्तक्षेप का ज्ञान आपको एक उत्तम शिक्षक बनने हेतु कैसे सशक्त करता है ६

[वेळ: २ १/२ तास] [एकूण गुण: ६०]

Please check whether you have got the right question paper.

सूचना : १) दोन्ही विभाग अनिवार्य आहेत.

- प्र.१ अ) सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही तीन) (३x१२ गुण) ३६
१. मज्जासंस्थेची लवचिकता यावरून तुम्हाला काय समजते? सुरुवातीच्या वर्षांमध्ये विंडोज ऑफ अपॉरच्युनिटीचे महत्व स्पष्ट करा.
 २. अपंगत्व असणाऱ्या मुलांच्या शीघ्र हस्तक्षेपणामध्ये तुम्ही कुटुंबाला कसे सहभागी करून घ्याल ? अपंगत्व असणाऱ्या मुलांच्या सुरुवातीच्या शिक्षणामध्ये इंटर डिसीमिनरी मूल्यांकनाची गरज स्पष्ट करा.
 ३. खालीलपैकी समावेशित इ.सी.इ. कार्यक्रमासाठी वापरण्यात येणाऱ्या कोणत्याही २ उपक्रमांवर चर्चा करा.
 - अव्यंग मुलांबरोबर मैत्री
 - भौतिक वातावरणातील अनुकूलन
 - पालक भागीदारी
 ४. 'शीघ्र हस्तक्षेपणाशिवाय शीघ्र निदान फौल ठरते' या वाक्याला न्याय द्या. तुमचे वैशिष्ट्य असलेल्या अपंगत्वासाठी तुम्ही शीघ्र हस्तक्षेपणाचे केंद्र कसे प्रस्थापित कराल?
 ५. भारतातील शीघ्र हस्तक्षेपणामध्ये कोण कोणती आव्हाने येतात? त्यांना संबोधित करायचे मार्ग सुचवा
- ब) थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही ४) (४x६ गुण) २४
६. सुरुवातीचे बालपणाचे शिक्षण आणि विकासामधील कोणतीही २ तथ्ये स्पष्ट करा. ६
 ७. डेव्हलपमेंटल सिस्टिम्ज प्रतिमानाचे रेखाचित्र काढा. ६
 ८. युनिवर्सल डिझाईन ऑफ लर्निंग (यू. डी.ल) चे महत्व स्पष्ट करा. ६
 ९. प्रभावशाली शीघ्र हस्तक्षेपणाच्या कार्यक्रमांचे मापदंड स्पष्ट करा. ६
 १०. शीघ्र हस्तक्षेपणाची व्याख्या द्या. शीघ्र हस्तक्षेपणाच्या परिणामांवर प्रभाव पडणारे घटक स्पष्ट करा. ६
 ११. शीघ्र हस्तक्षेपणाचे ज्ञान तुम्हाला उत्तम शिक्षक होण्याकरिता कसे सशक्त करेल ? ६

Q.P.Code: 38336